स्वच्छ र स्वतन्त्र पत्रकारिताको प्रतिक

नव जनचेतना

NAWA JANACHETANA NATIONAL DAILY राष्ट्रिय दैनिक

अभिनेता प्रदीप खड्काले फिल्म 'रावायण'लाई लिएर उत्पन्न विवादलाई लक्षित गर्दै प्रतिक्रिया दिएका छन् । सोमबार बिहान फेसबुकमा स्टाटस लेख्दै उनले कानूनी राजको विकल्प नभएको बताएका हुन् । उनले दुलाह र दुलही, विश्वचर्चित खेलाडीहरु मेस्सी र कोहलीको उदाहरण पेश गर्दै घुमाउरो ढंगले कटाक्ष गरेका छन् । खड्काको यो अभिव्यक्ति 'रावायण'लाई लिएर सुदर्शन थापा प्रोडक्सन र अनमोल केसीबीचको विवादको पृष्ठभूमिमा आएको हो ।

आजको विचार...

नेपाल...
(दुई पेजमा)

विष्णुप्रसाद खनाल

अभिनेता अनमोल केसी हिरासतमुक्त भएका छन् । उनलाई खोजेको बेला उपस्थित हुने गरी अभिभावकको जिम्मा लगाएको प्रहरीले जनाएको छ । जिल्ला अदालतले ३ दिन हिरासतमा राख्न अनुमति दिए पनि उनलाई अनुसन्धानका लागि हिरासतमा राख्नुपर्ने अवस्था नदेखिएकाले रिहा गरेको हो । रिहा भएपछि अनमोल केसी घरबाट मगाएको गाडी चढेर प्रहरी कार्यालयबाट बाहिरिएका छन् । फिल्म 'रावायण'को आर्थिक लेनदेन विवादमा निर्मात्री सुप्रिया कटुवालले अनमोलविरुद्ध उजुरी दिएकी थिइन् ।

❐ वर्ष २९ ❐ अंक ७८ ❐ २०८० असोज १६ गते मंगलबार 3 October 2023, Tuesday ❐ पृष्ठ संख्या ४ मूल्य रू ५/-

सक्षिप्त समाचार

डेंगीबाट एकको मृत्यु

दाङ, असोज १५/डेंगी संक्रमणबाट दाङमा एक जनाको मृत्यु भएको छ । दाङको राप्ती स्वास्थ्य विज्ञान प्रतिष्ठान घोराहीमा उपचारत एक पुरुषको मृत्यु भएको हो ।

मृत्यु हुनेमा रोल्पा माडी गाउँपालिका-२ घर्तीगाउँका ५१ वर्षीय यज्ञबहादुर डाँगी रहेका छन् । डाँगीलाई केही समयअघिदेखि स्वास्थ्यमा समस्या देखिए पनि प्रतिष्ठानमा भने आइतबार साँझ उपचारका लागि ल्याइएको थियो । उनको उपचारकै क्रममा सोमबार बिहान मृत्यु भएको प्रतिष्ठानले जनाएको छ । डाँगीले श्री कृष्ण माध्यमिक विद्यालय घर्तीगाउँमा अध्यापन गराउँदै आएका थिए । प्रतिष्ठानमा स्वास्थ्य जाँच गर्दा डाँगीलाई डेंगी संक्रमण पुष्टि भएको थियो ।

भारी वर्षाको सम्भावना

पाल्पा, असोज १५/नेपालमा हाल भारतको विहार र पश्चिम बङ्गाल आसपासको क्षेत्रमा रहेको न्यून चापीय प्रणालीको प्रभावले पछिल्लो तीन दिनदेखि देशका विभिन्न स्थानमा सामान्य वर्षा भइरहेको छ ।

जल तथा मौसम विज्ञान विभाग, मौसम पूर्वानुमान महाशाखाका अनुसार हाल देशभर आंशिकदेखि सामान्य बदली रही कोशी, मधेस, बागमती र गण्डकी प्रदेशका केही स्थानमा हल्कादेखि मध्यम वर्षा भइरहेको छ । कोशी, मधेस र लुम्बिनी प्रदेशका एक/दुई स्थानमा भारी वर्षाको समेत सम्भावना रहेको छ । रातिको समयमा पनि कोशी, मधेस, बागमती, गण्डकी र लुम्बिनी प्रदेशका केही स्थानमा र बाँकी प्रदेशको एक-दुई स्थानमा मेघ गर्जन चट्याङसहित हल्कादेखि मध्यम वर्षाको सम्भावना रहेको छ ।

मधेस, गण्डकी र लुम्बिनी प्रदेशका एक/दुई स्थानमा भारी वर्षाको सम्भावना रहेको छ ।

विभिन्न स्थानमा एकै दिन नौ जना मृत फेला

हाम्रा संवाददाता

पाल्पा, असोज १५/देशका विभिन्न स्थानमा एकै दिन नौ जना मृत अवस्थामा फेला परेका छन् । केन्द्रीय प्रहरी समाचार कक्षका अनुसार गुल्मी, रूपन्देही, स्याङ्जा, नवलपरासी पूर्व, सुर्खेत, मकवानपुर, सुनसरी, काभ्रे, मोरङ लगायत जिल्लाका छुट्टाछुट्टै स्थानमा ९ जना व्यक्ति मृत अवस्थामा फेला परेका हुन् ।

गुल्मीको कालिगण्डकी गाउँपालिका-६ तुपुङ ढाबा नजिकैको एक जंगलमा एक वृद्ध मृत फेला परेका छन् । ढाबाका ८० वर्षीय यमबहादुर थापा सोही ठाउँस्थित पालुङ खोला नजिकैको जंगलको झाडीमा आइतबार मृत अवस्थामा फेला परेका हुन् । असोज ५ गते साँझ घरबाट हिँडेका उनी फर्केर नआएपछि खोजी गर्ने क्रममा जंगलमा शव फेला परेको हो । यस्तै रूपन्देहीको सम्मरिमाई गाउँपालिका-७ केरावा डिवामा एक पुरुष मृत फेला परेका छन् । सोही ठाउँका ६५ वर्षीय जोगी भुज घर नजिकै सडक किनारमा मृत अवस्थामा फेला परेका हुन् । यस्तै स्याङ्जाको आँधीखोला गाउँपालिका-३ सरादी खोलामा एक बालक मृत भेटिएका छन् । खहरेका यम बहादुर नेपालीका १२ वर्षीय छोरा अनिल नेपाली सरादी खोलामा मृत अवस्थामा फेला परेका केन्द्रीय प्रहरी समाचार कक्षले जनाएको छ । जनप्रिय मावि काउरेमा पढ्न गएका उनी घर नफर्किएपछि खोजी गर्ने क्रममा शव फेला परेको हो । यस्तै नवलपरासी पूर्व, मध्यबिन्दु नगरपालिका-५ दाउनबारीस्थित खयरघारीमा हाल नाम,

थर, वतन नखुलेका अन्दाजी ४० वर्षीय पुरुष मृत अवस्थामा फेला परेका छन् । उता सुर्खेतको बिरेन्द्रनगर नगरपालिका-२ चेतना जनजागृति सामुदायिक वनमा एक पुरुष मृत अवस्थामा फेला परेका छन् । नाम, थर, वतन नखुलेका अन्दाजी ३५ वर्षीय पुरुष आइतबार मृत अवस्थामा फेला परेका हुन् । मकवानपुरको ईन्द्रशरोवर गाउँपालिका-२ देवटारमा पनि एक पुरुष मृत भेटिएका छन् । देवटारका ५३ वर्षीय भिमलाल स्याङ्तान आफ्नै घरको कोठामा मृत अवस्थामा फेला परेको प्रहरी समाचार कक्षले जनाएको छ ।

यस्तै सुनसरीको धरान उपमहानगरपालिका-११ कल्याण चोकस्थित बाटोको छेउमा एक पुरुष मृत अवस्थामा फेला परेका छन् । सोही उपमहानगरपालिका-८ मा डेरा गरी बस्ने धनकुटा महालक्ष्मी नगरपालिका-४ घर भएका ४५ वर्षीय भोलामान खड्का आइतबार मृत अवस्थामा फेला परेका हुन् । काभ्रेको बनेपा नगरपालिका-१ कलमसीस्थित प्लटीङ गरेको जग्गाको छेउमा एक पुरुष मृत फेला परेका छन् । सोही ठाउँका सुदिप घिमिरेको घरमा खेतको काम गरी बस्ने सिन्धुली मरिन गाउँपालिका-५ घर भएका ५५ वर्षीय दुद्धलाल थिङ शरीरमा चोट लागि मृत अवस्थामा फेला परेका हुन् । यस्तै मोरङ धनपालथान गाउँपालिका-४ हरकपुरमा पनि एक पुरुष मृत अवस्थामा फो परेका छन् । सोही बस्ने २८ वर्षीय पर्शुराम चौधरी आफ्नै घरमा मृत अवस्थामा फेला परेका हुन् । ९ वटै घटनामा मृत्युको कारण पत्ता नलागेको र घटना बारे थप अनुसन्धान भइरहेको केन्द्रीय प्रहरी समाचार कक्षले जनाएको छ ।

बीउ र तरकारी बेचेर १४ लाख बढीको आम्दानी

वालिङ (स्याङ्जा), असोज १५/ स्याङ्जाको गल्याङ नगरपालिका-११ जिमुहाका ५३ वर्षीय चन्द्रकान्त डुम्रेले मौसमी तथा बेमौसमी तरकारी तथा बीउ बिक्री गरेर वार्षिकरूपमा १४ लाख बढी आम्दानी गर्दै आएका छन् ।

डुम्रेले जनकदेव, खुमल रातो खुमल उज्वल, एमएस ४२ जातको आलुको बीउ बिक्रीबाट वार्षिरूपमा पाँच लाख, बोडी बिक्रीबाट तीन लाख ५० हजार, घिरौँला, काँक्रा, करेला र लौका बिक्रीबाट दुई लाख, रामधानको बीउ बिक्रीबाट एक लाख ५० हजार, अरुण दुई जातको मकैको बीउ बिक्रीबाट ८० हजार गरी वार्षिक औसतमा चौध लाख बढी आम्दानी गर्दै आएका छन् । भारत, मलेसिया तथा जापानमा करिब १८ वर्ष वैदेशिक रोजगारीबाट स्वदेश फर्किएर उनले कृषि काम गर्न थालेका हुन् । 'विभिन्न देशमा रोजगारी गरेँ अन्त्यमा आफ्नै देशमा फर्केर कृषि कार्य गर्दै आएको छु', उनले भने, 'चन्द्रकान्त डुम्रे कृषि फार्म दर्ता गरी झण्डै एघार वर्षअघिदेखि व्यावसायिक कृषिको सुरुआत गरेको हुँ ।' सुरुमा आफ्नै तीन रोपनी जग्गाबाट कृषि कर्म थालेका डुम्रेले कृषिमा सम्भावना देखे । हाल उनले आफ्नो पाँच रोपनी र अरुको करिब १५ रोपनी जग्गा भाडामा लिएर २० रोपनी क्षेत्रफलमा मौसमी तथा बेमौसमी तरकारी तथा समयअनुसारका धान र आलुको बीउ उत्पादन गर्दै आएका छन् । 'मेरो मुख्य पेसा नै कृषि हो, मैले गरेको कार्यबाट म सन्तुष्ट छु', उनले भने, 'उत्पादित कृषिजन्य वस्तुको बजारीकरणको कुनै किसिमको समस्या छैन ।' बाह्रै महिना सिँचाइका लागि पानीको सुविधा भएकाले उनले वर्षमा तीन बाली लगाउँछन् । तरकारी स्थानीय बजारमै खपत हुने गरेको छ । मकै, धान, गहुँ, आलुको बीउ नगरपालिका, गाउँपालिका, कृषि ज्ञानकेन्द्र, कृषि विकास स्रोतकेन्द्र तथा सरकारी संघसंस्थाको समन्वयका आधारमा सजिलैसँगै बिक्री हुने गरेको उनी बताउँछन् । जिमुहा विभिन्न जातका तरकारी तथा आलु र धानको पकेट क्षेत्र हो । यहाँबाट बर्सेनि लाखौँको तरकारी तथा बीउ निर्यात हुने गरेको छ । *-रासस*

सुविधा सम्पन्न घर भाडामा

सुन्दर नगर तानसेनको कैलाशनगरस्थित ''होटल रानीमहल'' नजिकै हिमश्रृखलाको दृश्यावलोकन गर्न मिल्ने, गार्डेन र पार्किङ्गको समेत व्यवस्था भएको, एट्याच बाथरुम, तातो चिसो पानीको व्यवस्था भएको घर भाडामा छ ।

सरकारी, गैरसरकारी कार्यालय, होमस्टे, रेष्टुरेण्ट समेत सञ्चालन गर्न मिल्ने, कम्पाउण्ड भएको घर भाडामा लिन इच्छुक संघ, संस्था, व्यक्ति वा परिवारले निम्न नम्बरमा सम्पर्क गर्नुहोला ।

सम्पर्क नं : ९८४७५९७७७०

पा.जि.हु.द.नं. ०५१/०५२ पा.जि.प्र.का.द.नं. १९/०५१/०५२

नव जनचेतना
NAWA JANACHETANA NATIONAL DAILY राष्ट्रिय दैनिक

सम्पादकीय

भन्सार छली गर्नेलाई कारवाही गर

भन्सार छली गर्नु महाअपराध हो । यसले देशलाई नै ठगेको प्रष्ट हुन्छ । पछिल्लो समय पाल्पासहित देशभर नै भन्सार छली गर्ने क्रम बढ्दो छ । सरकारले बारम्बार कर प्रशासनलाई चुस्त बनाउने प्रतिवद्धता जनाउँदै आए पनि, भन्सार छलीको मात्रा थप भयावह बन्दै जानु दुखद् हो । अहिले दैनिक रुपमा भन्सार नाकाहरूबाट छुटेका गाडीहरु समातिने र त्यसमा तिर्नुपर्ने राजस्व नतिरिएको पाइन्छ । पछिल्ला केही वर्ष यता पाल्पामा भन्सार छलेर सामान ल्याउने क्रम बढेको छ । गत वर्षको भदौ यता पाल्पाबाट १६ लाख १ हजार ४ सय ६० रुपैयाँबराबरका भन्सार छलीका सामान बरामद भएका छन् । यस्ता गतिविधि माथि छानविन र कारवाही हुन सकिरहेको छैन । यसलाई रोक्न अहिलेसम्म कुनै विशेष पहल हुन नसक्नु दुर्भाग्य हो ।

पछिल्ला वर्षहरुमा यस्ता असमान्य बेलाबाहेक सामान्य अवस्थामा पनि चोरी–पैठारीका घटना नियन्त्रणमा आउन सकेका छैनन् । राजस्व छलीमा कर्मचारीको समेत मिलेमतो हुने गरेको छ । यो हाम्रा लागि ठूलो दुर्भाग्य हो । सुशासन र पारदर्शीतासहितको व्यवस्थित प्रणालीको स्थापना हुन नसक्दा यहाँ जसले सके त्यसले लुट्ने अवस्था सिर्जना भएको छ । जसरी हुन्छ लुटेर अथाह सम्पति आर्जन गर्ने व्यक्तिहरू नै समाजमा पुजनीय बन्ने गरेका छन् । विकृत पुँजीवादका कारण पनि यहाँ लुट्ने प्रतिस्पर्धा चलिरहेको छ । त्यस्तो खराब कामलाई दण्डित गर्ने निकायहरू आफैं लुट्ने कार्यमा संलग्न हुन पुग्नु झनै दुर्भाग्यपूर्ण छ । नेपालमा पछिल्लो समयमा सेटिङ धन्दा यति धेरै फस्टाएको छ कि शायद सेटिङ धन्दामा नेपाल अग्रपंक्तिमै छ । सरकारका निकायबाट नै राजस्व छली गर्ने वातावरण सिर्जना गरिनुले पनि यस्ता महाअपराधपूर्ण कार्य भएका छन् । यस्ता गलत कार्य गर्ने जो कोहीलाई पनि कडा भन्दा कडा कारवाही हुन आवश्यक छ । उनीहरुसँग कुनै प्रकारको सम्झौता नगरी कानुनी कारवाही गर्न सकेमा देश आर्थिक रुपमा धेरै नै सक्षम हुन सक्छ । तसर्थ भन्सार छली गर्ने र गराउन सहयोग गर्ने जो कोहीलाई कानुनी कारवाही गर्न जरुरी छ । यसतर्फ सरकार र सम्बन्धित निकायको ध्यान जान आवश्यक छ ।

Opinion @ Social Network

डराउने अन्धकारसँग होइन, आफ्नै अहंकारसँग हो, घाम डुब्दा अन्धकार बढ्छ र बिहानीसँगै उदाउँछ पनि तर अहंकार बढ्दै गयो भने जिन्दगी डुबाइदिन्छ ।

(धनु भुसालको फेसबुक स्टाटस https://www.facebook.com/Dhanubhusal202)

यो स्तम्भमा सामाजिक संजालमा पोष्ट गरिएका धारणाहरु राख्नेछौं । यसका लागि हाम्रो फेसबुक पेज www.facebook.com/shittalpati मा लगअन गर्न सक्नुहुनेछ ।

नवजनचेतना दैनिकको रुपमा तपाईसामु आईरहेको छ । यो पत्रिका अझ स्तरीय अनि पठनीय बनाउनको लागि तपाईहरुको अमूल्य सुझावहरुको हामीलाई अत्यन्तै जरुरी छ । पाठकवृन्द तपाईका सुझावहरु दिई हामीलाई सहयोग गर्नुहुन हामी अनुरोध गर्दछौं ।

नवजनचेतना दैनिक
भगवतीटोल तानसेन, पाल्पा

नेपाल–चीन सम्बन्ध, सम्झौता र व्यवहार

विष्णुप्रसाद खनाल

चीन–नेपालका विभिन्न क्षेत्रमा लगानी र सहयोग गर्दै आएको छ । कुनै पनि देशको अन्य देशसँग सम्बन्ध कायम गर्दा स्थायित्व, सुरक्षा र स्वतन्त्रतालाई आधारशिलाको रूपमा अवलम्बन गर्ने गरेको पाइन्छ तर व्यावहारिक रूपमा विकशित देशले अविकशित, विकासशील तथा विकासोन्मुख देशमा विभिन्न तरिकाले प्रभाव पार्ने गर्दछन् । नेपाल चीनको सम्बन्धमा व्याख्या तथा विश्लेषण गर्दा नेपाल र चीनका बीचमा भएका सन्धि, सम्बन्ध तथा सम्झौताको इतिहासका बारेमा बुझ्नु जरुरी हुन्छ ।

नेपाल र चीनको सम्बन्धलाई अन्य देशसँगको सम्बन्धसँग तुलना गर्न सकिँदैन किनभने यो सम्बन्ध भू–राजनीतिक अवस्थासँग मात्र सम्बन्धित नभएर सीमा, आर्थिक सहयता र सम्बन्धसँग पनि जोडेर हेर्नें गरिन्छ । हुन त नेपालका कम्युनिष्टहरूको आदर्श नै चीन, जर्मन र रसिया हो तर विडम्बनाका साथ भन्नुपर्छ कि नेपालका नेतृत्व तहको सिद्धान्त र व्यवहारमा आकाश पातलको फरक छ । उत्तरी छिमेकी चीन आर्थिक रूपले समृद्ध राष्ट्र हो जुन देशसँग नेपालको तातोपानी नाकासहित दर्जनौं सिमानाका जोडिएका छन् तर सबै नाकाहरू स्फूर्तरूपमा सञ्चालनमा आउन नसक्दा जुन तहमा नेपाल र चीनका बीचमा आयात निर्यात हुनुपर्ने हो त्यो हुन सकिराखेको छैन । चीनले बेल्ट एण्ड रोड इनिसेटिभ (बिआरआई)मार्फत नेपालमा आफ्नो सम्बन्धलाई अझै प्रगाड बनाउन खोजेको छ । नेपालको भूमि प्रयोग गरेर चीनविरोधी गतिविधि नहुन् भन्नेमा चीन सधैं सचेत छ । सम्बन्ध, सन्धि र सम्झौताले दुई देशबीचको मेलमिलापलाई औपचारिकता दिने र संस्थागत गर्ने साधनको रूपमा लिन सकिन्छ । देशहरूका बीचमा दौत्य सन्धि, असमान सन्धि, सीमा सन्धि, प्राविधिक सम्झौता, व्यापार तथा वाणिज्य सम्झौता, पारवाहन सम्झौता, सांस्कृतिक सम्झौता, सहयोग सम्झौता, करार सम्झौता, सैनिक सन्धि र व्यक्तिगत सहमति तथा समझदारी गर्ने गरिन्छ । भाषा, धर्म र संस्कृतिको हिसाबले फरक भए पनि नेपालको राजनीति, अर्थतन्त्र र प्रशासनमा चीनको प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष प्रभाव पर्दै आएको छ तथापि चीनले कुनै पनि देशको आन्तरिक मामिलामा हस्तक्षेप नगर्ने कुरा उल्लेख गर्दै आएको छ । चीन–नेपालका विभिन्न क्षेत्रमा लगानी र सहयोग गर्दै आएको छ । कुनै पनि देशको अन्य देशसँग सम्बन्ध कायम गर्दा स्थायित्व, सुरक्षा र स्वतन्त्रतालाई आधारशिलाको रूपमा अवलम्बन गर्ने गरेको पाइन्छ तर व्यावहारिक रूपमा विकशित देशले अविकशित, विकासशील तथा विकासोन्मुख देशमा विभिन्न तरिकाले प्रभाव पार्ने गर्दछन् । नेपाल चीनको सम्बन्धमा व्याख्या तथा विश्लेषण गर्दा नेपाल र चीनका बीचमा भएका सन्धि, सम्बन्ध तथा सम्झौताको इतिहासका बारेमा बुझ्नु जरुरी हुन्छ ।

नेपाल चीन सम्बन्धको आफ्नै बेग्लै इतिहास छ । सम्बन्धमा सुरक्षा स्थायित्व र अन्तर्राष्ट्रिय क्रियाकलापमा केन्द्रित रहन्छ । चीनको सुरक्षाका लागि नेपाल महत्वपूर्ण छ । काठमाडौं उपत्यका र चीनका बीचमा मञ्जुश्रीको समयमा भएको सन्धिपछि नेपालको तत्कालीन हुम्ला राज्यले मानसरोवर क्षेत्रका राज्यसँग सम्झौता, लिच्छविकालमा स्रोङचोङ गोम्पोसँगको सन्धिले नेपाललाई पारवाहन मार्गको सुरुवात गर्न सहयोग गरेको र खस चीन सन्धिले कर्णाली र तिब्बतको सम्बन्ध स्थापना गरायो तर मुस्ताङ भोट सम्बन्धले मुस्ताङ र तिब्बतको सांस्कृतिक आदानप्रदान, व्यापार र सीमाका निर्धारणमा विकास गरेको देखिन्छ । नेपाल तिब्बत मुद्रा सन्धिले नेपाल र तिब्बतबीच कारोबार हुने मुद्राको व्यवस्थापन र अनुमतिलाई चित्रण गरेको छ जसमा तत्कालीन दोलखाका राजा इन्द्रसिंहले सन् १५०५ मा चाँदीको मोहोर छापी तिब्बतका लागि केही मुद्राहरू उपलब्ध गराउनका लागि सम्झौता गरेका थिए । तर, यसले अन्तर्राट्रिय मान्यता प्राप्त गर्न कठिन भएपछि काठमाडौंका राजा महेन्द्र मल्ल (सन् १५१६ देखि सन् १५७४) ले दिल्लीमा सौगात लगी मुगल सम्राट अकबरबाट नेपालमा चाँदीको मोहोर बनाउने सहमति दिन सकेपछि नेपालमा चाँदीको मोहोर, महेन्द्रमल्लीको टकमारी सुरु भएको थियो । यो मोहोरलाई तिब्बतमा व्यापार गर्ने सन्धिले तिब्बतबाट चाँदी ल्याएर नेपालमा सिक्का बनाउने कार्य गरेको थियो । भीम मल्लको भोटसँगको सन्धिले व्यापारमा सहजीकरण गरेको पाइन्छ । त्यसैगरी, सन्धिकै सन्दर्भमा गोरखालीका लागि केरुङको बाटो गरी तिब्बतसँग व्यापार गर्न रामशाहको सन्धिले सहजीकरण गरेको पाइन्छ । त्यसै गरी नेपाल र चीनका बीचमा टकसम्बन्धी विवाद, मुद्रा विवाद र गोरखासँगको सन्धि, मुद्रा व्यापार र कुती व्यापार सन्धि १७७५, नेपाल भोट युद्ध र केरुङ सन्धि, नेपाली–तिब्बत चीनबीच बेत्रावती सन्धि १७९३ भएको थियो ।

नेपाल–तिब्बतबीचको थापाथली सन्धि १८५६, नेपाल भोटबीचको केरुङ सन्धि १८८४, नेपाल–चीन सम्झौता १९५६, नेपाल–चीनबीचको पञ्चशीलको सन्धि १९५६, नेपाली–चीन सीमा सम्झौता १९६०, राजमार्ग निर्माणसम्बन्धी सम्झौता १९६१, नेपाल–चीन व्यापार सम्झौता १९६४, नेपाल र चीनबीच स्वशासित क्षेत्र तिब्बत र नेपालबीचको सम्झौता १९६६ पनि महत्वपूर्ण छन् । नेपाल–चीन व्यापार सम्झौता १९६८, व्यापार तथा भुक्तान सम्झौता १९७४, नेपाल र तिब्बतबीच व्यापारलगायत सम्झौता १९८६, सांस्कृतिक सम्झौता १९९९, गैरसरकारी सहयोग मञ्चको स्थापना १९९६, सैनिक सम्झौता, आर्थिक व्यापारिक समिति गठनको सम्झौता २००८, नयाँ सन्धिको मस्यौदा २००८ जस्ता सन्धि–सम्झौताले नेपाल र चीनको सम्बन्धलाई निश्चित तहमा पुऱ्याएको छ । नेपाल–चीनबीच भएको आर्थिक सहायता सम्झौता, चीन वादशहासित ठूलो घाह, राख्नु, हिन्दुपतिको साँध लाउनु सम्वत् १८३१, संवत १९४८ तिरको गोर्खा सामरिक पत्र, नेपाल–चीन सिमानाको सन्धिपत्र, नेपाल चीनबीच काठमाडौंदेखि तिब्बतसम्म राजमार्ग निर्माण गर्ने सम्झौता, नेपाल चीनबीच दौत्य सम्बन्धको स्थापना, नेपाल र चीन सन्धिपत्र, नेपाल र चीन सीमासम्बन्धी सीमा सम्झौता, शान्तिमैत्री सन्धि, नेपाल र चीन सीमाका बासिन्दाहरूको नागरिकतबारे सम्झौता, करद सन्धि, केरुङ सन्धिसम्बन्धी पत्र गोर्खाभारालाई, गोर्खा भोट चीन सम्पर्क, भोटमा गोर्खामुद्रा स्फीतिबारे चिनियाँ दूतको पत्र, गोर्खा न्यायाधीशलाई चिनियाँ राजदूतको मुद्रास्फीतिसम्बन्धी पत्र, गोरखाधीशलाई चिनियाँ राजदूतको मुद्रास्फीति सम्बन्धी पत्र, गोर्खा र भोटको मुद्रास्फीतिसम्बन्धी पत्र, गोर्खा र भोटको मुद्रा सन्धि, नेपाल र चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बतबीचको व्यापार, आपसी सम्झौताले नेपाल र चीनको सम्झौतालाई चित्रण गरेको पाइन्छ ।

नेपाल र चीनको सम्बन्धमा खासगरी सन् १९६१ अक्टुबर ५ मा सीमा सम्झौता भएको थियो भने १९६३ जनवरी २० मा पहिलोपटक प्रोटोकलमा हस्ताक्षर भएको थियो । उक्त प्रोटोकल अनुसार हरेक १० वर्षमा दुवै देशले संयुक्तरूपमा सिमानाको निरीक्षण गर्ने व्यवस्था छ । दोस्रो प्रोटोकलामा सन् १९७९ मा र तेस्रो प्रोटोकलमा सन् १९८८ को डिसेम्बरमा हस्ताक्षर भएको थियो जवकी सन् १९६० को अप्रिल २८ मा नेपाली–चीन शान्ति तथा मैत्रीपूर्ण सन्धि गरिएको थियो । जसले नेपाल–चीनको द्विपक्षीय सम्बन्धलाई परिभाषित गर्ने कार्य गरेको छ । हालैका वर्षमा चीन सार्कमा प्रवेश गर्ने प्रयास गरिरहेको छ जसलाई नेपालले निरन्तर समर्थन गरिरहेको छ । चीन र नेपालको सीमा १ हजार ३ सय ८९ किलोमिटर छ । सन् १९५६ मा नेपाल–चीनबीच मैत्री सम्बन्ध सम्झौता भएको थियो । नेपालका प्रधानमन्त्री पुष्पकमलको चीन भ्रमणको समयमा नेपाल र चीनबीच १२ वटा सम्झौता र एउटा समझदारीपत्रमा हस्ताक्षर भएको छ । उक्त सम्झौता प्रधानमन्त्री प्रचण्ड र उनका समकक्षी चिनियाँ प्रधानमन्त्री लि छ्याङबीच ग्रेटहल अफ द पिपलमा भएको द्विपक्षीय वार्तापछि भएको हो । चीनको राष्ट्रिय विकास र सुधार आयोग र नेपालको राष्ट्रिय योजना आयोगका बीचमा सहकार्यका लागि सम्झौता, पहाडी क्षेत्रमा वस्तुको उत्पादन र वितरणसम्बन्धी सम्झौता, डिजिटल अर्थतन्त्र बढाउने विषयमा सहकार्यका लागि सम्झौता, हरित तथा न्यून कार्बन विकासका लागि सहकार्य गर्ने विषयमा सम्झौता, कृषि, पशुपन्छि विकास र माछापालनको विकासमा सहकार्यका लागि सहमति, पारवाहन तथा व्यापार भुक्तानीसम्बन्धी सहमति, औषधि उत्पादनका लागि बनस्पति निर्यातसम्बन्धी सम्झौता, विज्ञान, प्रविध र नवप्रर्वतनका क्षेत्रमा सहकार्य गर्ने विषयमा सम्झौता एवं प्रकोप सामग्री, मानव संशाधन र हिल्सा सिमकोट सडक परियोजना जस्ता विषयमा सम्झौता तथा समझदारी भएको छ । तर, ती सम्झौताको कार्यान्वयन कस्तो छ । त्यो त हेर्नै बाँकी छ ।

पहिलो कुरा त आफ्नो देश बलियो हुनुपर्दछ । देशको विदेश नीति र सरकार बलियो भएको खण्डमा मात्र कुनै देशसँगको सम्बन्धलाई बराबरी वा हाराहारीमा लैजान सकिन्छ । गरिब देशले धनी देशसँग सहयोगको अपेक्षा राख्नु अस्वाभाविक होइन तर आफ्नो देशभित्रको स्रोतसाधनलाई प्रभावकारी प्रयोग गर्नु जरुरी छ । छिमेकी देशसँग सीमा विवाद तथा हस्तक्षेपको विषय कुनै नौलो विषय होइन् । तर, देशको नेतृत्व गर्नेको कमजोर क्षमताको कारण देश कमजोर बन्दै जाने र व्यक्तिवादी तथा दलगत स्वार्थ हावी हुँदै जान्छ । यसरी हेर्दा, नेपालले भारत र चीनसँग समदूरीको सम्बन्ध स्थापना तथा कायम गर्नु जरुरी छ । नेपालले एक चीन नीतिलाई अवलम्बन गर्दै आएको छ । यसपटक पनि त्यसमा ताइवानको स्वतन्त्रताको विपक्षमा नेपाल उभिएको छ । त्यसैगरी बिआरआई कार्यन्वयन गर्ने, चीनको जिएसआई सम्बन्धी कार्यक्रममा नेपालको सहभागिताको अपेक्षा गर्दै गर्दा नेपालले यसमा विवेक पुऱ्याउनु जरुरी छ । समझदारी गरिएको रेल र पूर्वाधार कार्यान्वयन भएको खण्डमा देशले लाभ लिन सक्छ भने सीमा व्यवस्थापन सम्बन्धी समझदारी पूर्णरूपमा कार्यान्यन गर्नु जरुरी देखिन्छ । सीमा क्षेत्रमा तीन तहमा सम्पर्क प्रणाली स्थापना गरेर दुई देशबीचको सीमा व्यवस्थापन तथा सहयोगको स्तर बढाउने विषय पनि त्यसमा परेको छ । नेपाल र चीनको विषयमा कूटनीतिक चुनौती तथा समस्या छ । त्यसलाई समयमै समाधान गर्न जरुरी देखिन्छ । चीनबाट नेपालले कसरी लाभ लिन सक्छ भन्ने विषयमा राज्य गम्भीर बन्नु जरुरी छ ।

–इहिमालय टाइम्स डटकम

महत्वपूर्ण टेलिफोन

प्रहरी कार्यालय
बुटवल ०७१-५४०२२२
स.प्र.क्याम्प बुटवल ९७४७०४३४६९
बुटवल रामनगर ०७१-५४१२३३
भैरहवा ०७१-५२०१९९
अर्घाखाँची ०७७-५२११९९
गुल्मी ०७९-५२०१९९
परासी ०७८-५२०१९९
तौलिहवा ०७६-५६००९९
पाल्पा ०७५-५२०५३६, ५२०१९९
इप्रका रामपुर ०७५-६९१५१५

अस्पताल कार्यालय
लुम्बिनीसिटी अस्पताल ०७१-५५१५५७, ५५१५५८
लुम्बिनी अञ्चल अस्पताल ०७१-५४०२००, ५४०२०१
भिमअस्पताल भैरहवा ०७१-५२०१९३
मिसनअस्पताल पाल्पा ०७५-५२०१११, ५२०४८९
परिवार नियोजन संघ पाल्पा ०७५-५२०७२३
पाल्पा जिल्ला अस्पताल ०७५-५२०१५४
लुम्बिनी मेडिकल कलेज प्रभास ०७५-४११२०१
पिचन्द्र परासी ०७८-५२०१८८
भैरहवा आँखा अस्पताल ०७१-५२०२६५
अर्घाखाँची जिल्ला अस्पताल ०७७-५२०२५७
तम्घास जिल्ला अस्पताल ०७९-५२०१८८
तौलिहवा जिल्ला अस्पताल ०७६-५६०२००
सिद्धार्थबाल महिला अस्पताल ०७१-५४४५०
बुटवल हस्पितल ०७१-५४६४३२
लुम्बिनी नर्सिङ होम ०७१-५४२६४१, ५४५६४१
रेडक्रस बुटवल ५४१००४
लायन्स आँखा उ. केन्द्र बुटवल ५४५८४५
मेडिटेक अस्पताल ५४९०७२
कान्तिपूर डेण्टल हस्पिटल ०७१-५४७८४०
आँखा अस्पताल पाल्पा:०७५-५२०३३३, ५२११७९
रामपुर अस्पताल: ०७५-४००१५४

एम्बुलेन्स न.
रोटरी क्लब बुटवल ०७१-५४४६००
लियो क्लब अफ बुटवल ०७१-५४५८९३
रेडक्रस भैरहवा०७१-५२०२६३
रेयुकाई भैरहवा ०७१-५२६६७३,९८४७०२२४६४
परासी ०७८-५२०१२५
रेडक्रस पाल्पा ०७५-५२०६००
रेडक्रस तौलिहवा ०७६-५६००१५
रेडक्रस अर्घाखाँची ०७७-४२०२७५, ४२०११७
रेडक्रस गुल्मी ०८९-५२०१६३
नेपाल परिवार नियोजन संघ ०७१-५४००८१
लुम्बिनी नसिङ होम प्रा.लि. ०७१-५४१६४१
नेपाल भारतमैत्री समाज मो. ९८४७०२५०९९
जनसेवा क्लब नयाँमिल १९५७०२१२४६
लुम्बिनी नि.व्या.संघ भैरहवा ६२१०५८
बनगाई क्लब बनगाई ०७६-६९०१०२
रेडक्रस देवदह ०७१-५७७०९९
लुम्बिनी मेडिकल कलेज ०७५-५२०८४०
बुटवल जेसिस ९८४७१२९९६४
न्यू एकता क्लव तानसेन : ०७५-५२२२००
परिवार नियोजन संघ पाल्पा : ९८४७१०२७६५
रामपुर टे.इन्स्टी.:९८५७०६२२४७,९८५७०६०५०४

दैनिक राशिफल

मेष : पारिवारिक सुख मिल्नेछ, तर पुँजी बजारमा लगानी नगर्दा बेस हुनेछ ।	**तुला** : कला, साहित्य तथा संगीतमा रुचि बढ्नेछ । मनमा उत्साहका हुनेछ ।
वृष : पुनर्मिलनको योग रहेको छ । बन्धुबान्धवबाट सहयोग मिल्नेछ ।	**वृश्चिक** : नयाँ योजना कार्यान्वयनमा ल्याउन मुस्किल पर्ला ।
मिथुन : आफन्तको सहयोग प्राप्त हुनेछ । धनार्जनका स्रोत पत्ता लाग्नेछन् ।	**धनु** : रोकिएको धन हात पर्ला । स्थान परिवर्तनका विशेष योग देखिन्छन् ।
कर्कट : कार्यमा अवरोध आउला । यात्रामा मालसामान हराउन सक्छ ।	**मकर** : धर्मकर्ममा मन लाग्नेछ । शुभ समाचार सुन्न पाइएला ।
सिंह : स्वादिष्ट भोजन पाइनेछ । आत्मबल बढाएर काम गरेमा असफल भइँदैन ।	**कुम्भ** : सामाजिक कार्यमा रुचि जाग्नुका साथै यात्राको योग पनि देखिन्छ ।
कन्या : चिताएको कामले तीव्रता लिनेछ । वित्तिय संस्थाबाट सहयोग पाइनेछ ।	**मीन** : समाज सेवामा मन लाग्नेछ । चिताएको कामले तीव्रता पनि लिनेछ ।

...जना प्रविधि

अमेरिकी वायुसेनाले पायो पहिलो उड्ने कार

क्यालिफोर्नियाको जोबी एभियनले अमेरिकी वायुसेनालाई पहिलो इलेक्ट्रिक एयर ट्याक्सी प्रदान गरेको छ । यो एक eVTOL हो अर्थात् अल इलेक्ट्रिक टेकअफ एन्ड ल्यान्डिङ एयरक्राफ्ट । यो खासमा उड्ने कार हो जसको परीक्षण पछिल्लो दुई वर्षदेखि चलिरहेको छ । अब पहिलो उड्ने ट्याक्सी अमेरिकी वायुसेनाले हासिल गरेको छ । वायुसेनाले यसलाई AFWERX कार्यक्रम अन्तर्गत लिएको छ । यसको मद्दतले सहरी र हवाई यातायातलाई सुधार्न सकिन्छ कि भनेर वायुसेनाले परीक्षण गर्नेछ । यसलाई थप परिष्कृत बनाउन सकिन्छ कि भनेर नासाले मद्दत गरिरहेको छ । नासाको एडभान्स एयर मोबिलिटी मिसनका इन्टिग्रेसन म्यानेजर परिमल कोपरडेकरले यसलाई भविष्य निश्चित गर्ने खालको मिसन भनेका छन् ।

आगामी वर्षदेखि यस ट्याक्सीको आधारभूत पूर्वाधार निर्माण सुरु गर्नुपर्नेछ । पाइलटको खोजी गर्नुपर्नेछ । संरचना त्यही अनुरूप बनाउनुपर्नेछ ताकि पूरा देशमा यसलाई चलाउन सकियोस् । नासाले यसको परीक्षण गरिरहेको छ । eVTOL एयरक्राफ्टलाई एयर ट्याक्सीको रूपमा उडाइनेछ । यसलाई सहरको बिच र सहर भित्र उडाउनका लागि तयार पारिएको छ । यसमार्फत मानिस र सामान दुवै एक स्थानबाट अर्को स्थानमा पुर्‍याउन सकिनेछ । उडानको परीक्षणका बेला नासाले यो उड्ने कारको क्षमता कत्तिको छ भनेर हेर्नेछ । यसको प्रयोग कहाँ गर्न सकिन्छ भनेर पनि अनुसन्धान भइरहेको छ । औषधीको आपूर्ति, जंगलको आगो निभाउन, आपत्कालीन अवस्थामा प्रयोग गर्न सकिन्छ कि भनेर सम्भावना पनि हेरिँदै छ । साथै, यसबाट पाइने डाटाले भविष्यका लागि नयाँ विमान र उड्ने कारको मोडलिङ र सिमुलेशन तयार गर्नेछ । यस्ता एयर ट्याक्सी सेवालाई मान्यता दिन संघीय उड्डयन प्रशासनको नियमनमा कहाँ र कस्तो खालको परिवर्तन गर्ने भन्नेबारे पनि पत्ता लाग्छ । परिमलका अनुसार यो सफल भएको खण्डमा आउँदो केही वर्षमा यस्ता सेवा पूरा देशमा उपलब्ध हुनेछ । यसको फाइदा देश र विदेशबाट आएका मानिसलाई हुनेछ । साथै, उड्डयन क्षेत्रमा एक नवीनतम प्रयोग पनि हुनेछ । नासाको फ्लाइट टेस्टमा भख्खरै एयरक्राफ्ट सफल भए सन् २०२४ को अन्त्यसम्म देशमा नागरिक उड्डयन सेवाको सुरुवात गर्ने अनुमति पाउन सकिन्छ । यसले अमेरिकामा एक नयाँ उड्डयन उद्योग खडा गर्नेछ । तर यो परीक्षण पास गर्न सहज छैन किनभने परीक्षणका बेला विमानको प्रविधि, उडानको तरिका, आवाज, प्रदूषणको स्तर, सञ्चारको व्यवस्था, आपत्कालीन प्रणालीसमेत सबैँ कुराको परीक्षण गरिनेछ । नासाको समूहले eVTOL विमानको उडान परीक्षणका बेला ५० वटा भन्दा बढी माइक्रोफोन प्रयोग गर्नेछ । यसरी यसले कति फाइदा हुन्छ र कति हानी हुन्छ भनेर पत्ता लगाउने कोसिस गरिनेछ । जस्तै, यसले कति ध्वनि प्रदूषण गर्नेछ । अर्कोतर्फ जोबी एभिएसनका संस्थापक तथा सिइओ जोबेन बिवर्टले विमान नासाको परीक्षणमा पास हुनेमा आफू विश्वस्त रहेको बताएका छन् । जोबेन बिवर्टले भने, 'हामीले १० वर्ष यो प्रोजेक्टमा काम गरेका छौं । यसको उडान पनि गरेका छौं । यो निकै राम्रो र सफल तरिकाले उड्ने कार हो । यसलाई तपाईं सहरको बिचबाट उडाउन सक्नुहुन्छ । एउटा सहरबाट अर्को सहरमा लैजान सक्नुहुन्छ । यसको मद्दतले कार्गो र कुरियर पनि पठाउन सक्नुहुन्छ ।' जोबेनले थपे, 'हामी नासाको एडभान्स एयर मोबिलिटी क्याम्पेनसँग जोडिन पाउँदा निकै खुसी छौं । हामी यो परीक्षणमा पास भयौं भने देशभरि हाम्रो सेवा तीव्र रूपमा बिस्तार हुने कुरामा हामी विश्वस्त छौं ।'

-रातोपाटी डटकम

चन्द्रमा र मंगल ग्रहसहित उल्का पिण्डका घडीको मूल्य ३.२ करोड रुपैयाँ

आकाशबाट उल्का पीण्ड झर्नु सामान्य कुरा हो । तपाईले पनि यस्ता धेरै घटना देख्नु भएको होला । तर के तपाईलाई थाहा छ आकाशबाट खस्ने यी उल्का पिण्डलाई घडी बनाउन पनि प्रयोग गर्न सकिन्छ भनेर । आउनुहोस् हामी तपाईलाई यो विशेष घडीको बारेमा बताउँछौं र यसको मूल्य कति छ भनेर पनि बताउँछौं । लेस एटेलियर्स लुइस मोइनेट एक स्विस कम्पनी हो । यो विशेष घडी बनाउनको लागि विश्व परिचित छ । अहिले यो कम्पनीले केही यस्ता घडी बनाएको छ, जसको चर्चा विश्वभर छ । वास्तवमा यी घडीहरू बनाउन उल्का पिण्डका टुक्राहरू प्रयोग गरिएको छ ।

यो घडी बनाउन १२ विभिन्न प्रकारका उल्कापिण्डका टुक्रा प्रयोग गरिएको छ । यी उल्कापिण्डहरू चन्द्रमा, मंगल ग्रह, उल्कापिण्ड र क्षुद्र ग्रहबाट पृथ्वीमा आएको र ल्याइएको टुक्राहरू राखेर बनाइएको बिज्ञहरूले बताएका छन् । यो घडीलाई का'स्मोपोलिस नाम दिइएको छ । सबै कर बाहेक यो घडीको मूल्य करिब ३.२ करोड रुपैयाँ रहेको कम्पनीले जनाएको छ । जबकि, यसको मूल्य करसहित हुदाँ त्यो भन्दा उच्च हुन आउँछ । यो घडी बनाउनका लागि उल्का पिण्डसँगै १८ क्यारेटको गुलाब सुन प्रयोग गरिएको कम्पनीले जनाएको छ । यो घडी गिनिज बुक अफ वर्ल्डमासमेत समावेश गरिए पछि थप चर्चामा आएको हो । उल्का पिण्डबाट केही बनाइएको यो पहिलो पटक भने होइन । यसअघि उल्का पिण्डबाट पनि अनौठो पर्स बनाइएको थियो । यो पर्स कोपर्नी नामको फ्रान्सेली ब्राण्ड कम्पनीले बनाएको हो । यो पर्सको मूल्य ३५ लाखभन्दा बढी छ । दुइ किलो तौल भएको यो पर्स सुन्दा जति विशेष छ, हेर्दा पनि उत्तिकै विशेष छ ।

-हिमालय टाइम्स डटकम

कणादको गुरुत्वबल र परमाणु सिद्धान्तलाई फर्केर हेर्दा

डा. कमल ढकाल :

सन् २००६ तिर त्रिभुवन विश्वविद्यालय भौतिकशास्त्र विभाग कीर्तिपुरमा एमएस्सी पढ्दा प्रो. डा. उदयराज खनाल सरले कुनै प्रसंगमा भनेको याद छ– 'कणादले पदार्थ अणुबाट बनेको हुन्छ भनेका थिए । कणादको अणुहरूप्रति यति रुचि थियो कि उनी गाउँघर चहारेर फालेका अन्नहरूको कण-कण सँगाल्दै हिंड्थे र त्यही खान्थे ।' यो नै पहिलो पटक हो मैले आचार्य कणादको नाम सुनेको । उनको बाल्यकालको नाम कश्यप भए पनि कण खाँदै हिंड्ने भएकोले उनको नाम नै कणाद भएको रहेछ । उतिबेला पूर्वीय दर्शनमा ज्ञान नभएकोले मैले उनको सिद्धान्तको बारेमा चासो राखिनँ र यसका बारेमा सोधखोज पनि गरिनँ ।

स्मरणीय छ, भौतिकशास्त्रमा डा. खनाल सर जस्तो ज्ञान नेपालमा सायद कमै व्यक्तिसँग छ । उदयराज खनाल सरको पिता सरदार यदुनाथ खनाल पनि नेपालकै चर्चित विद्वान् हुनुहुन्थ्यो । आधुनिक नेपालको कूटनीति र परराष्ट्रको जग बसालेको नै उहाँले हो । राजा महेन्द्रदेखि गिरिजाप्रसादका प्रिय यदुनाथ सर चीन, भारत र अमेरिकाको राजदूत भएर काम गर्नुभएको थियो । कूटनीतिमा उहाँ जस्तो उचाइ भएको अर्को व्यक्ति नेपालमा भेट्न मुस्किल छ ।

परमाणु सिद्धान्तको क्रम विकास

हाम्रा स्कुलदेखि कलेजका विज्ञानका किताबमा पढाइ हुने परमाणुको सिद्धान्तको सुरुवात जोन डाल्टनको सिद्धान्तबाट सुरु हुने गर्छ किनकि उनै वैज्ञानिकले पहिलोपल्ट परमाणुको संश्लेषित अवधारणा प्रस्तुत गरेका थिए । तर पश्चिमतिरका पुस्तकमा परमाणुको अवधारणा राख्ने पहिलो श्रेय ईसापूर्व तेस्रो शताब्दीका ग्रीक दार्शनिकहरू डेमोक्रिटस र लुक्पसलाई दिन्छन् जसले सबै चिजहरू 'एटोमोस' भनिने साना, अविभाज्य कणहरूबाट बनेका हुन्छन् भनेर प्रस्ताव गरेका थिए । १९ औं शताब्दीको प्रारम्भतिर जोन डाल्टनले प्रत्येक तत्व एक अद्वितीय प्रकारका परमाणुहरू मिलेर बनेको थियो र यी परमाणुहरू न बनाउन सकिन्छ न नाश गर्न सकिन्छ भनेर पदार्थको आधारभूत कणको परमाणु सिद्धान्तलाई अगाडि बढाए । यसले आधुनिक विज्ञानमा आणविक सिद्धान्तको सुरुवात गर्‍यो ।

१९औं शताब्दीको उत्तरार्धमा जे.जे. थमसनले आफ्नो क्याथोड रे प्रयोग मार्फत ऋणात्मक चार्ज (आवेग) भएका कणहरू पत्ता लगाए, जसलाई पछि इलेक्ट्रोन भनियो । उनले ऋणात्मक चार्ज इलेक्ट्रोनहरूको वरिपरि धनात्मक चार्ज भएका कणहरू हुन्छन् भने । यसलाई पछि रदरफोर्ड नामका वैज्ञानिकले प्रोटोन भने । अचम्मको कुरा तिनै वैज्ञानिक डाल्टन ड्युट्रोनोपिया थिए अर्थात् उनी सबै रंगहरू देख्न सक्दैनथे । नीलो र पहेंलो मात्र देख्ने उनले हरियो र रातो रंग देख्दैनथे । अति तीक्ष्ण बुद्धिका उनले आफ्नै आँखाको बारेमा अध्ययन गरेर एक सिद्धान्त प्रतिपादन गरेका थिए तर पछि त्यो गलत साबित भयो । तर २०औं शताब्दीको प्रारम्भतिर अर्नेस्ट रदरफोर्डले सुनको पातलो पत्ताको प्रयोगद्वारा थमसनको मोडेललाई गलत साबित गरे । उनले पत्ता लगाए कि परमाणुको केन्द्रमा धनात्मक चार्ज भएका कणहरूको झुण्ड हुन्छ यसलाई पछि न्युक्लियस भनियो र उनले यसलाई वरिपरि इलेक्ट्रोनहरूले घेरिएको हुन्छ भने । यही सिद्धान्त नै पछि सही साबित हुँदै गयो । सन् १९१३ मा निल्स बोहरले इलेक्ट्रोनहरू एक निश्चित परिधिमा मात्र घुम्छन् र यी इलेक्ट्रोनहरू एक परिधिबाट अर्को परिधिमा उछिट्टिएर जाँदा प्रकाश वा ऊर्जा निस्कन्छ भने । यो विज्ञानको सबैभन्दा ठूलो उपलब्धि हो । हाम्रो दैनिक जीवनमा अहिले प्रयोग भइरहेका एलईडी बत्तीहरू यही सिद्धान्त अन्तर्गत बनेका छन् । यो मोडेलले गर्दा अर्को झन् महत्वपूर्ण विज्ञानको विधा क्वान्टम मेकानिकको जन्म भयो र परमाणुहरूमा क्वान्टम गुण बारे हाम्रो बुझाइ सुरु भयो ।

गुरुत्वबल

गुरुत्व बलको पूरा श्रेय १७औं शताब्दीका ब्रिटिश वैज्ञानिक सर आइज्याक न्युटनलाई जान्छ । उनले यसलाई सबै पदार्थको बीचमा हुने आकर्षणको विश्वव्यापी शक्तिको रूपमा वर्णन गरे । यद्यपि २० औं शताब्दीमा, अल्बर्ट आइन्स्टाइनको सामान्य सापेक्षताको सिद्धान्तले यो बुझाइलाई गलत साबित गरिदियो र दिककालमा पिण्डले बनाउने खाल्टो (स्पेस टाइम कर्वेचर) को रूपमा पुनःस्थापित गर्‍यो । ठूला वस्तुहरूले दिककालमा वक्रता बनाउँछन् र यो वक्रतालाई आधुनिक विज्ञानले गुरुत्वाकर्षणको रूपमा बुझ्छ ।

कणादको वैशेषिक सूत्रमा व्याख्या गरिएको गुरुत्वबल र परमाणु सिद्धान्त

हाम्रो नौ पूर्वीय दर्शन मध्येको एक वैशेषिक दर्शन हो । यो दर्शन प्रकृतिवाद लागि परिचित छ । यो दर्शन अहिलेको विज्ञानवादसित मिल्दोजुल्दो छ । यो प्राकृतिक दर्शनमा परमाणुवाद एक प्रमुख वाद हो । यसले भौतिक ब्रह्माण्डका सबै वस्तुहरू परमाणुद्वारा बनेको छ, व्यक्तिका अनुभवहरू पनि पदार्थको अन्तरक्रिया परमाणुहरूको कार्य, तिनीहरूको संख्या र अवस्थाबाट व्युत्पन्न हुन्छन् भनी व्याख्या गरिएको छ । वैशेषिक दर्शनका अनुसार, ज्ञान र मुक्ति अनुभव संसारको पूर्ण वस्तुहरूको समझबाट प्राप्त हुन्छ भनिएको छ । उदयराज सरले भनेको १८ वर्षपछि उनै कणादको वैशेषिक सूत्र अध्ययन गर्ने मौका मिल्यो त्यो पनि अमेरिकामा रहेको ओक्लोहोमा स्टेट विश्वविद्यालयको कम्प्युटर तथा भौतिकशास्त्रका प्राध्यापक डा. सुवास काकले लेखेको पुस्तक 'म्याटर एण्ड माइन्ड- द वैशेषिक सूत्र अफ कणाद' भन्ने किताब मार्फत । तर यतिबेला भने म आफैं पनि भौतिकशास्त्रको जानकार रहेको र पूर्वीय दर्शन र संस्कृत भाषाको केही ज्ञान बटुलिसकेको हुनाले कणादका सूत्रहरूलाई बुझ्न सक्ने भएको छु । यही पृष्ठभूमिमा म यसको संक्षिप्त व्याख्या गर्ने प्रयासमा छु । वैशेषिक दर्शनको स्थापना ईसापूर्व ६ देखि दोस्रो शताब्दीमा कानद कश्यपले गरेका थिए । कणादले आधुनिक विज्ञानको जस्तो गणितको भाषा प्रयोग नगरे पनि पदार्थ र प्रकृतिको वैज्ञानिक व्याख्या सविस्तार गरेका छन् जुन आधुनिक विज्ञानसँग धेरै मेल खान्छ । उनले गति, गुरुत्व जस्ता भौतिक वस्तुहरूको व्याख्या मात्र नभई चेतना र मनको समेत भौतिक तरिकाले व्याख्या गरेका छन् । उनको किताबमा दश अध्याय छन् । पहिलो र दोस्रो अध्यायले पदार्थको वर्गीकरण गरी यसका गुण बारे व्याख्या गर्छ । तेस्रोले मन र शरीरको बारेमा । चौथो, पाँचौं र छैटौंले परमाणु र पदार्थको बनोट, ज्ञान र प्रेसेप्सन जस्ता कुराको व्याख्या गर्दछ । आठौं र नवौंले सत् र असत् ज्ञानको बारेमा र अन्तिम दश अध्यायले कुनै पनि घटनाको कारण बारे व्याख्या गर्छ । उनका अनुसार नौ वर्गका पदार्थहरू छन्, जसमध्ये केही परमाणुरहित र केही परमाणु सहित छन् । परमाणुरहित ईथर (आकाश), अन्तरिक्ष (दिक) र समय (काल) पदार्थहरूद्वारा बनेका छैनन् र अविनाशी छन् । पृथ्वी जल (आपस), अग्नि (तेजस), र वायु अविभाज्य, र अविनाशी परमाणुहरू (अणु) मिलेर बनेका हुन्छन् । आठौंमा चेतना जो सर्वव्यापी र अनन्त छन् र अन्तमा, नवौं, मन (मानस) हो, जसको परमाणु आयामहरू छन् । तर अफसोच यस्तो प्रणालीबद्ध शुद्ध विज्ञान जहाँ कुनै प्रकारको पर शक्ति वा ईश्वरको कल्पना विना प्रकृति र पदार्थको व्याख्या गरिएको पुस्तक नेपालमा विज्ञान विषयतिर कहीकतै उल्लेख गरेको मैले थाहा पाइनँ । यहाँ उनका केही सूत्रहरूको मात्र व्याख्या गर्दछु ।

कर्म कर्मसाध्यं नविद्यते ।।१।१।११।। (गतिबाट अर्को नयाँ गति थाहा पाउन सकिदैन ।)

कारणाभावात्कार्याभावः ।।१।२ ।१।। (कारणको अभावमा कार्य (यहाँ गतिलाई भन्न खोजिएको हो) गति उत्पन्न हुँदैन ।

संयोगाभावे गुरुत्वात् पतनम् ।।५।१।७।। (कारणको अभावमा वस्तु गुरुत्व बलले गर्दा खस्छ) न्युटनको गुरुत्वबलको नियम यही हो ।

नोदनविशेषाभावान्नोर्ध्व न तिर्यग्गमनम् ।।५।१।८।। (बाहिरी बल नहुने हो भने वस्तुको माथि वा कुनै दिशातिर गति हुँदैन) । यसलाई यसरी पनि बुझ्न सकिन्छ । बाहिरी बल प्रयोग नगर्ने हो भने स्थिर अवस्थामा रहेको वस्तु स्थिर र गति अवस्था रहेको वस्तु गतिमा रहन्छ । यो हाईस्कुलतिर पढिने न्युटनको पहिलो नियम ७/८ कक्षा पढ्ने विद्यार्थीलाई सोद्धा हुन्छ ।

कार्यविरोधि कर्म ।।१।१।१४।। कार्य (एक्सन) र कर्म (रियाक्सन) विपरीत हुन्छन् । यो न्यूटनको तेस्रो नियम हो एक्सन एण्ड रियाक्सन आर इक्वाएल एण्ड अपोजिट) । त्यस्तै अध्याय ४ मा पदार्थ र अणुको बारेमा उल्लेख छ ।

अणुसमयोगस्त्वप्रतिषेद्य ।।४।२।४।। अणुहरू (परमाणु)को संयोग निषेध छैन । अर्थात् एक अणु अर्को अणु सित मिल्न सक्छ । **अतोविपरितमणु** ।।७।१।१०।। अणु अरु जस्तो छैन विपरित छ अर्थात् जोड्न घटाउन मिल्दैन भन्ने विषयको कुरा गरेका छन् ।

अझ गहन विषय त के छ भने समय के हो भन्ने कुरा अझै विवादित छ । अठारौं शताब्दीसम्म वा भनौं न्यूटनले समयलाई एक छुट्टै आयामको रूपमा व्याख्या गरे जस्तै पिण्ड, दूरी जस्तै समय पनि एक हो उनको सिद्धान्त अनुसार । तर आइन्स्टाइनले समय त छुट्टै हुँदै होइन यो त स्पेसटाइम (दिककाल) को एक अक्ष हो भन्दिए । हुन पनि हो, समय निपेक्ष हुँदैन र यो गुरुत्वाकर्षण बल र गति जस्ता कुराहरूमा भर पर्छ । वैशेषिक सूत्रको सातौं अध्यायको २५औं श्लोकमा समय त कारण हो कुनै निरपेक्ष वस्तु होइन भनेका छन् । यो त झन् अहिलेको विज्ञानसित मिल्दोजुल्दो छ । **कारणे काल** : ।।७।१।२५।।

जसरी अहिले परमाणुको सिद्धान्तको अवधारणाको सुरु गर्ने भनेर डेमोक्रिटस र लुक्पस र गति र गुरुत्वबलको न्युटनलाई दिइन्छ, यसको श्रेय हाम्रै पूर्वीय दर्शनलाई पनि दिनुपर्दछ । यसको यो बलियो प्रमाण हो । पुष्टि सामान्य इन्टरनेटबाट खोजेर समेत गर्न सकिन्छ । हाम्रा विज्ञानको पाठ्यपुस्तकमा कणादको संक्षिप्त परिचय र उनको सिद्धान्त जानकारीका लागि राख्नुपर्दछ । किनकि उनी कुनै ईश्वरमा आस्था राख्ने व्यक्ति पनि होइनन् । उनको दर्शन नास्तिक छ भने उनका कतिपय सिद्धान्त आधुनिक विज्ञानसित मेल खान्छ ।

-अनलाइन खबर डटकम

रामपुरमा वडाबाटै मालपोतको राजश्व संकलन हुने

पाल्पा, असोज १५/जिल्लाको रामपुरमा वडा कार्यालयबाटै मालपोतको राजश्व संकलन गरिने भएको छ । रामपुर नगर सरकारले वडा कार्यालय मार्फत मालपोतको राजश्व संकलन गर्न लागेको हो ।

यस अघि वडाबाट विभिन्न सिफारिस र घटना दर्ताको मात्रै राजश्व संकलन हुँदै आएको थियो । अब भने वडा कार्यालयबाट नगरवासीले मालपोतको राजश्व समेत तिर्न पाउने छन् । नगरपालिकाले आगामी मंसिर महिनादेखि नगरका प्रत्येक वडा कार्यालयबाटै मालपोतको राजश्व संकलन गर्ने गरी काम अगाडि बढाएको छ । सोमबार बसेको कार्यपालिकाको बैठकले यस्तो निर्णय गरेको हो । जनताको सेवा सहजताका लागि अब प्रत्येक वडा कार्यालयबाट मालपोतको राजश्व तिर्ने सुविधा दिइने नगर प्रमुख रमणबहादुर थापाले बताए । थोरै राजश्व तिर्नका लागि पनि धेरै समय खर्चेर नगरपालिकाको कार्यालयमा आउनु पर्दा जनतालाई सास्ती भएको भन्दै छिटो सेवाका लागि वडा कार्यालयबाटै सेवा दिने निर्णय गरिएको नगर प्रमुख थापाले बताए । ४०/५० रुपैयाँ मालपोतको राजश्व बुझाउन पनि नगरपालिकाको

कार्यालयमा आउनु पर्ने सेवाग्राहीको समस्यालाई मध्यनजर गरी वडा कार्यालयहरुबाटै छिटो र सहज रुपमा सेवा प्रदान गर्न लागिएको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सुर्य दर्शन पण्डितले बताए । यस्तै रामपुर नगरपालिकामा सञ्चालन हुने नगरस्तरीय योजना मंसिर मसान्त भित्र सम्झौता गरी सक्नु पर्ने निर्णय पनि बैठकले गरेको नगर प्रवक्ता कपिलबहादुर खाँणले जानकारी दिए । उपभोक्ताको हित र गुणस्तरिय रुपमा समयमा योजना सम्पन्न गर्नका लागि मंसिर मसान्त सम्मका लागि सम्झौताको मिति तय गरिएको उनले बताए । असोज मसान्त भित्र हरेक योजनाको उपभोक्ता समिति गठन गर्नु पर्ने र कार्तिक मसान्त भित्र स्टीमेट गरिसक्नु पर्ने पनि निर्णय भएको छ । यस्तै कार्यपालिका बैठकले चाडपर्वलाई मध्यनजर गर्दै नगरपालिका भित्रका सडकहरु दशैं अगाडि नै मर्मत गर्ने पनि निर्णय गरेको छ ।

खेलकुद समाचार

एसियाली क्रिकेट : आज नेपाल भारतसँग खेल्दै

काठमाडौं, असोज १५/चीनमा भइरहेको एसियाली खेलकुद अन्तर्गत पुरुष क्रिकेटको क्वाटरफाइनलमा नेपाल आज भारतसँग खेल्न लागेको छ ।

सोमबार भएको ड्र अनुसार नेपालले क्वार्टर फाइनलमा भारतलाई प्रतिद्वन्द्वी पाएको हो । एक महिनाअघि एसिया कप क्रिकेट पहिलो पटक भारतसँग ओडीआई खेलेको नेपालले एसियन गेम्समा भारतसँग पहिलो पटक टी–२० आई खेल्ने भएको हो । खेल नेपाली समय अनुसार (आज) मंगलबार बिहान पौने ७ बजे सुरु हुने छ । अरू क्वार्टरफाइनलमा पाकिस्तान र हङकङ, श्रीलंका र अफगानिस्तान तथा बंगलादेश र मलेसियाले खेल्ने छन् । भारत, पाकिस्तान, श्रीलंका, अफगानिस्तान र बंगलादेश विश्वकप क्रिकेटको तयारीमा छन् । त्यसैले उनीहरुले एसियाली खेलकुदमा दोस्रो श्रेणीको टिमलाई पठाएका छन् ।

समूह चरणमा मंगोलिया र माल्दिभ्सलाई हराउँदै नेपाल क्वार्टर फाइनलमा पुगेको हो । नेपालले अन्तिम ८ मा भारतलाई हराए पाकिस्तानसँग सेमिफाइनलमा भेट हुनेछ । नेपालले समूह चरणमा मङ्गोलियालाई कीर्तिमानी २ सय ७३ रनले र माल्दिभ्सलाई १ सय ३८ रनले हराएको थियो ।

अर्थ/कर्पोरेट समाचार

बढ्यो सेयर बजार, घट्यो कारोबार रकम

पाल्पा, असोज १५/सोमबार सेयर बजार बढेको छ भने कारोबार रकम घटेको छ । सेयर बजारको परिसूचक नेप्से ५ दशमलव १९ अंक बढेको हो ।

सो अंकको वृद्धिपछि परिसूचक १ हजार ९ सय ७६ अंकमा कायम भएको छ । परिसूचक बढ्दा कारोबार रकम भने घटेको छ । आइतबार १ अर्ब ८३ करोड रुपैयाँ बराबरको कारोबार भएकोमा दोस्रो दिन सोमबार १ अर्ब ७३ करोडको कारोबार भयो । सो अवधिमा दुई सय ८६ कम्पनीको ५७ लाख ७६ हजार आठ सय ९६ कित्ता शेयर ८५ हजार पाँच सय ९१ पटक खरिद बिक्री हुँदा एक अर्ब ७३ करोड ७३ लाख १४ हजार ९२ बराबरको कारोबार भएको हो । होटल तथा पर्यटन र उत्पादन तथा प्रशोधन समूहको उपसूचक घट्दा अरु सबै समूहका उपसूचक बढेको छन् । सबैभन्दा धेरै विकास बैंक समूह एक दशमलव ३३ र म्युचुअल फन्ड समूहको उपसूचक एक प्रतिशतले बढेको छ ।

सिवाइसी नेपाल लघुवित्त वित्तीय संस्था लिमिटेड र सयपत्री हाइड्रोपावर लिमिटेडको शेयर मूल्यमा सकारात्मक सर्किट लागेको छ । सबैभन्दा धेरै मूल्य घट्नेमा भने पिपुल्स हाइड्रोपावर कम्पनी लिमिटेडको शेयर मूल्य पाँच दशमलव २९ प्रतिशतले घटेको छ । कारोबार रकमका आधारमा सबैभन्दा धेरै एनआइसी एशिया बैंक लिमिटेडको २१ करोड ६८ लाख नौ हजार एक सय ४१ बराबरको कारोबार भएको छ । कारोबार भएका शेयर संख्याका आधारमा भने सबैभन्दा धेरै सिटिजन लाइफ इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेडको दुई लाख ८७ हजार ५२ कित्ता शेयर किनबेच भएको छ ।

गुल्मीमा पर्यटकीय एवं कृषि महोत्सव हुँदै

गुल्मी, असोज १५/गुल्मीमा पर्यटकीय एवं कृषि महोत्सव हुन लागेको छ । गुल्मी उद्योग संघको आयोजनामा कात्तिक १५ देखि २५ गतेसम्म रेसुङ्गा नगरपालिका-९ उपल्लो तम्घासमा महोत्सव हुन लागेको हो ।

आर्थिक चलायमान बनाउन महोत्सव गर्न लागिएको संघले जनाएको छ । रेसुङ्गा क्षेत्रको पर्यटन प्रवर्द्धन, कृषि र पशुपालन क्षेत्रको विकासमा महोत्सवले महत्वपूर्ण टेवा पुग्ने संघले जनाएको छ । संघले पत्रकार सम्मेलन गरी महोत्सवको बारेमा जानकारी गराएको छ । 'उद्योग, कृषि र पर्यटनमा उनिएको थुंगा, समुन्नत गुल्मीका लागि जाऊँ हिँड रेसुङ्गा' भन्ने नारासहित महोत्सव सञ्चालन गर्न लागिएको संघका अध्यक्ष नवराज भुसालले

बताए । महोत्सवमा रेसुङ्गा क्षेत्रको धार्मिक एवं पर्यटकीय महत्व, रुरु क्षेत्र, धुर्कोटको बिचित्र गुफा, चन्द्रकोटको टिमुरे ताल लगायतका विषयमा प्रचारप्रसार गरेर पर्यटकीय प्रवर्द्धन हुने, गुल्मीका उत्पादन हुन कफी, गुडको ब्रान्डिङ गरी बिक्री प्रवर्द्धनमा सहयोग पुऱ्याउने र पशुपालनका फाइदा र त्यसबाट लिन सकिने लाभका विषयमा युवाहरुलाई जानकारी गराएर कृषि र पशुपालनका युवा सहभागिता बढाउने पनि महोत्सवको उद्देश्य रहेको अध्यक्ष भुसालले बताए । उनका अनुसार महोत्सवमा १ लाख बढीले अवलोकन गर्ने अनुमान गरिएको छ ।

संघका महासचिव सुदर्शन खनालले रेसुङ्गा नगरपालिकाले शुभारम्भ गरेको 'जाऊँ हिँड रेसुङ्गा' अभियानलाई सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्य राखिएको बताए । खनालका अनुसार स्थानीयका लागि स्टलमा ३० प्रतिशत छुट दिइनेछ । उनले महोत्सवमा जिल्लामा लगानी, सम्भावना र चुनौती विषयमा राष्ट्रिय स्तरका विषय विज्ञहरुसँग छलफल गरेर सम्भावनाको खोजी गर्ने उद्देश्य रहेको बताए । महोत्सवमा राष्ट्रिय एवं स्थानीय कलाकारद्वारा सांस्कृतिक कार्यक्रम तथा मनोरञ्जनात्मक क्रियाकलाप पनि गरिने संघले जनाएको छ । स्थानीय तहलाई एक/एक वटा स्टल दिइने छ ।

आनन्द बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि. को साधारण सभा सम्बन्धी सूचना

आनन्द बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लि.को यहि मिति २०८० अश्विन २० गते शनिबारका दिन १३ औं वार्षिक साधारण सभा हुन गहिरहेको हुँदा सम्पूर्ण शेयर सदस्यज्यूहरुलाई निमन्त्रणा कार्ड पठाई सकिएको छ । कदमकदाचित निमन्त्रणा कार्ड प्राप्त नभएको भए यस सूचनालाई आधार मानी निम्न मिति, समय र स्थानमा उपस्थितिको लागि हार्दिक अनुरोध गर्दछौं ।

मिति :- २०८० आश्विन २० गते शनिबार ।
समय :- बिहान ११:३० बजे (कृपया ठिक समयमा पाल्नुहोला)
स्थान :- माधव प्रसाद देवकोटा सभाकक्ष, त्रिभुवन बहुमुखी क्याम्पस लहरेपिपल, तानसेन, पाल्पा ।

अनुरोध
सर्जुलाल बज्राचार्य
अध्यक्ष
आनन्द बचत तथा ऋण सहकारी सस्था लि.
तानसेन-६, पाल्पा
सम्पर्क नम्बर : ०७५-५२१५५३

अवैध ढुंगा निकासी गर्ने टिपर र जेसिबी प्रहरी नियन्त्रणमा

पाल्पा, असोज १५/अवैध रुपमा ढुंगा निकासी गर्ने दुई टिपर र दुई जेसिबीलाई प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको छ ।

पाल्पाको तिनाउ गाउँपालिका-३, हेडवक्स नाग मन्दिर नजिकै सिद्दार्थ राजमार्गमा अवैध रुपमा ढुङ्गा निकासी गर्दै गरेको अवस्थामा टिपर र जेसिबीलाई प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको हो । प्रहरीका अनुसार बा.प्र.०१-००३ प ९९१४, प्रदेश ३ ०१-०३ क ६७७७ नम्बरको जेसिबी र लु २ ख ३६६२, लु २ ख ३९६४ नम्बरको टिपरलाई प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको छ । जेसिबिको प्रयोग गरी अवैध रुपमा ढुङ्गा उत्खनन भईरहेको भन्ने जानकारी प्राप्त हुनासाथ प्रहरी चौकी दोभानबाट प्रहरी नायव निरीक्षक सहितको प्रहरी टोली खटि टिपर र जेसिबीलाई नियन्त्रणमा लिइएको हो ।

टिपर र जेसिबीलाई नियन्त्रणमा लिई गाउँपालिकामा बुझाइएको प्रहरी नायव उपरीक्षक सुगन्ध श्रेष्ठले जानकारी दिए ।

हरेक प्रहरका ताजा समाचारका लागि www.shittalpati.com क्लिक गर्नुहोस् ।

कैलाशनगर मिडिया प्रा.लि.द्वारा प्रकाशित, कार्यालय:भगवतीटोल-३,तानसेन,पाल्पा,फोन:०७५-५२०६०१,E-mail:njdnews@gmail.com,jagdish_sfm@yahoo.com पा.जि.हु.द.नं. ५/२०७८/०७९, पा.जि.प्र.का.द.नं. १९/०५१/०५२ प्रबन्ध संचालक : इन्द्रा भट्टराई, सम्पादक:जगदीशप्रसाद भट्टराई